

Heimans en Thijsse Stichting

Jaarverslag 2007

Inleiding (P.J. Roos)

De Algemene Vergadering werd gehouden op 17 februari. Als nieuwe leden van het Algemeen bestuur werden benoemd de heren drs L.B. Sparrius van het Instituut voor Biodiversiteit en Ecosysteem Dynamica van de Universiteit van Amsterdam en Prof. dr. M. Schilthuizen, adjunct-directeur Onderzoek van Naturalis.

2007 was vooral het jaar van het Harry Wals Symposium, de bibliotheek, en het internet. Het symposium was een geslaagde hommage aan onze oud-voorzitter. Een verslag daarvan is reeds verschenen in de Nieuwsbrief. De bibliotheek kreeg vele nieuwe aanwinsten. Door een herschikking binnen de ruimten van het Hugo de Vries-centrum werd veel nieuwe ruimte gevonden en kan een adequate werkplek in de kelder gerealiseerd worden. Meer hierover vindt u in het verslaggedeelte betreffende de collecties. De website, de digitalisering van de bibliotheek en de nieuwsbrief speelden een belangrijke rol bij de discussies binnen het bestuur over het gebruik van de digitale snelweg en de ontsluiting van Bibliotheek en Archief. Een en ander zal toegelicht worden in het verdere verslag. Internet speelt overigens een belangrijke rol bij de communicatie binnen het bestuur. Weliswaar vergaderde het DB plenair zoals gewoonlijk vijf maal, op 16 januari, 23 maart, 6 juni, 11 september, en 14 november, de contacten waren in sommige perioden zeer intensief via e-mail.

Druk e-mailverkeer vond plaats bij de voorbereiding van het symposium, en bij een verzoek van vervoersmaatschappij Veolia, die in Limburg treinen laat rijden, om een treinstel te noemen naar Jac. P. Thijsse en dat op te luisteren met zijn portret. De discussie betrof de beoogde naam van het treinstel. Waarom niet Heimans en Thijsse? Heimansgroeve en 'Uit ons Krijtland' hebben meer bijgedragen aan de kennis over Limburg dan het feit dat Thijsse er zijn eerste drie levensjaren doorbracht. Echter: Veolia had een enquête gehouden naar de bekendste Limburger, waarbij Thijsse als vierde na Toon Hermans, Connie Palmen en Huub Stapel uit de bus kwam. De toestemming is uiteindelijk verleend.

De Stichting was op 12 mei vertegenwoordigd bij de onthulling van een plaquette ter nagedachtenis aan Eli Heimans op De Heimanshof te Hoofddorp.

Veel aandacht werd besteed aan het verkrijgen van professionele begeleiding bij het werven van fondsen en nieuwe donateurs. In middels zijn besprekingen voorbereid met deskundigen op dit gebied.

Informatie en Communicatie (E. van der Maarel)

Nieuwsbrief

Dit jaar verschenen de nummers 32 en 33 van de Nieuwsbrief. Beide had een omvang van 4 pp. Vaste rubrieken waren wederom het Ten Geleide, dat soms een andere naam heeft, en tegenwoordig een wisselende schrijver, de 'Wie was' serie – mini-monografieën over belangrijke natuurhistorici en natuurbeschermers, geschreven door Marga Coesèl. In verband met de laatste voorbereidingen van het boek "De natuur als bondgenoot", met Marga als eerste auteur, verscheen in Nieuwsbrief 33 geen aflevering. Veel aandacht werd wederom besteed aan bijzondere aanwinsten in bibliotheek en archief. Wanneer wij daartoe de middelen hadden zouden zonder moeite méér paginas's gevuld kunnen worden met bijdragen over nieuwe aanwinsten en andere onderwerpen.

Inhoud van Nieuwsbrief 32

Herbert Kuyvenhoven Nieuws over de website

Aldo Vouïte De platenatlas bij de Flora van Oudemans

Anon. Heimans en Thijsse Dag op 5-6 oktober 2007 ' Mens, natuur, milie, educatie: Een nagedachtenis aan Harry Wals'

Maarten Smies Nominaties voor de Heimans en Thijsse Prijs (Bronzen spreekw) 2008

Eddy van der Maarel Onthulling Eli Heimans plaquette

Marga Coesèl Wie was ... nr. 13: Kees Sipkes

Inhoud van Nieuwsbrief 33

Matthijs Schouten Natuur- en Milieueducatie

Piet J. Roos Verslag Harry Wals Symposium Wilhelminaoord 5 en 6 oktober 2007

Frans Beekman Beelddragers in de collecties

Jacques de Smidt Meester H.P. Gorter

Anon. Boekaankondiging: M. Coesèl, J. Schaminée & L. van Duuren: De natuur als bondgenoot. De wereld van Heimans en Thijssse in historisch perspectief.

Anon. Heimans en Thijssse Nieuwsmail

Website (E. v.d. M.)

De woorden in het Jaarverslag 2006 zijn nog steeds van kracht: De website van de Stichting, hoewel geen uitgave in de strikte zin van het woord, mag ook met name worden genoemd omdat deze onder de daadkrachtige leiding van webmaster Herbert Kuyvenhoven een veel geraadpleegde informatiebron wordt over onderwerpen de Stichting betreffende. Het aantal bezoeken aan de website neemt steeds meer toe; van 1 april 2006 tot 31 december 2007 was dit aantal meer dan 14000. Er zijn diverse rubrieken. De nieuwe rubriek Forum waar mensen met elkaar in discussie kunnen gaan over actuele onderwerpen, heeft nog geen belangstelling getrokken. Maar dat kan ineens komen.

Nieuwsmail

Een nieuwe ontwikkeling in 2007 is de start van de Heimans en Thijssse Nieuwsmail. Dit is een digitale Nieuwsbrief met korte informaties over actuele onderwerpen, opgezet en uitgevoerd door webmaster Herbert Kuyvenhoven in samenwerking met de redacteur van de Nieuwsbrief. Nieuwsmails worden regelmatig verzonden aan donateurs met een e-mail adres. Er zijn er al twee verschenen. In deze Nieuwsmails kan men op vele plaatsen direct naar de website voor nadere informatie via de uitnodiging 'Lees verder...', die daardoor in de toekomst door nog veel meer bezoekers zal worden bezocht.

Voor een optimaal functioneren van de Nieuwsmail is het noodzakelijk dat we over e-mail adressen van de donateurs beschikken. Daartoe is in de laatstverschenen Nieuwsbrief een opwekking opgenomen zich voor ontvangst van de Nieuwsmail aan te melden. Tevens is via raadpleging van persoonlijke adresgegevens en informatie die op Internet is te vinden een groot aantal e-mail adressen verzameld. Om de samenwerking tussen Website/Newsmail, Nieuwsbrief en administratie te optimaliseren was een moderne data base voor de donateursadministratie gewenst. Deze is intussen totstandgekomen in de vorm van een FileMaker Pro systeem dat operationeel is gemaakt door Eugene Kriz, IT deskundige van het IVN. Intussen zijn in dit systeem al meer dan 180 e-mail adressen van donateurs opgenomen. Deze zijn doorgegeven aan het Nieuwsmailsysteem zodat deze adressen alle met de Nieuwsmail kunnen wrden bereikt. Donateurs die geen prijs zouden stellen op deze informatie kunnen dat kenbaar maken; donateurs waarvan we nog geen e-mail adres hebben moeten ook in 2008 worden opgewekt hun interesse voor de Nieuwsmail kenbaar te maken.

Activiteiten en Prijzen (P. Schroevers)

In januari nam de Commissie afscheid van Onno van Hest als commissielid, met dank voor zijn jarenlange inzet. De commissie bestaat nu uit zeven leden. Een oproep voor nieuwe leden heeft vooralsnog geen resultaat opgeleverd. De Commissie zoekt verder naar versterking.

Een manco in de commissiesamenstelling is daarnaast het ontbreken van datgene waar Harry Wals zo goed in was: fondswerving. Momenteel vinden activiteiten van deze aard in het DB plaats. Misschien hoort het daar ook wel.

Vergaderingen van de Commissie als geheel hebben drie keer plaats gevonden: op 26 januari, op 17 februari en op 14 december. In de lange tussentijd was de aandacht vooral gericht op de Heimans-en-Thijsssedagen van 5 en 6 oktober. De vele besprekingen in kleinere bezetting zijn niet genotuleerd.

Harry Wals Symposium.

Met deze laatste opmerking is meteen de belangrijkste activiteit van de Commissie aangegeven; het Harry Wals Symposium van 5 en 6 oktober in het Haagse Buitencentrum in Wilhelminaoord. Met deze naam betekende het evenement een hommage aan Harry, en naast aan zijn persoon zou er ook aandacht moeten zijn voor Harry's banden met de natuureducatie. Voor de organisatie ervan werd een klein voorbereidingscomité samengesteld: Maarten Smies, Lydia Haafkens, Pieter Schroevers en twee personen van buiten: Theo Kuijpers en Chris Maas Geesteranus. Dit clubje heeft veel werk verzet. Alleen al de gedurig veranderende afbakening van het thema heeft grote problemen opgeleverd – men denke bij voorbeeld maar aan de benadering van potentiële sprekers!- het oorspronkelijke idee van een inhoudelijke discussiedag over centrale thema's moest worden verlaten – het

zou niet in de geest zijn van een dag voor donateurs, wat het uiteindelijk toch moest zijn. Het zou bovendien zonde zijn om niet te profiteren van wat de werkers van het Buitencentrum in Wilhelminaord - een van de creaties van Harry- ons te bieden hadden. Bovendien valt een bustocht door het prachtige landschap van de omgeving niet te versmaden. De opzet, zoals die uiteindelijk vorm kreeg luidde: twee voordrachten, kennisname van het werk van het Buitencentrum, en een beeld van de historie van het landschap, voorzover zichtbaar vanuit een busraampje. De avond ervoor, ten slotte, werd besteed aan een kritische evaluatie van de bekende film van Al Gore, "An Inconvenient Truth". Het aantal deelnemers was bescheiden; niettemin kunnen we de manifestatie als zeer geslaagd beschouwen. Dit is voor een groot deel te danken aan de grote inzet van Ien Rappoldt van het Buitencentrum.

Heimans en Thijssse Prijs

De tijd gaat verder. Dat realiseerde de Commissie zich al in het begin van 2007. Ze stelde, voor het zoeken van laureaten voor de Heimans-en-Thijssseprijs een "nominatieformulier" op, met alle voorwaarden die nodig zijn voor een volwaardige nominatie. Op basis daarvan hebben zes inzendingen de Commissie bereikt, waarvan uiteindelijk twee verwante zielen genomineerd werden.

Een kleine opmerking achteraf: Tijdens de discussies is de gedachte geopperd om een aparte "aanmoedigingsprijs" in het leven te roepen. Jongeren die veelbelovend werk hebben gedaan zouden door zo'n prijs gestimuleerd kunnen worden. Het idee moet nog nader besproken worden.

Het komend jaar

Natuurlijk gaat de organisatie voor de uitreiking van de prijs een hoop tijd en aandacht kosten. Er zal weer een werkgroep voor worden gevormd.

Het oorspronkelijke thema voor het Harry Walssymposium: problemen rond natuureducatie in een zich mondialiserende samenleving, laat de commissie niet los. Nu blijkt dat de VEN (Ver. Educatie Nederland) plannen heeft voor een bijeenkomst over hetzelfde onderwerp. Een werkc comité daarvoor is in voorbereiding. Pieter Schroevers zal daarin namens de Heimans en Thijssse Stichting zitting nemen. Er zijn nog geen stappen ondernomen, de Commissie wacht af.

Collecties (J. Th. de Smidt)

Twee van de drie kerntaken verliepen goed, de derde bleef opnieuw steken in hoop en verwachting.

De eerste taak, *het verzamelen*, bestond uit het in ontvangst mogen nemen van de volgende schenkingen:

- boeken en tijdschriften van Siny ter Borg, mevr. Aafje Bakker, Klaas Hulbos, Eddy van der Maarel, Mia Pot- van Regteren Altena, Jo Rampen, Arie Spaans.
- een verzameling schoolboeken uit voormalig Nederlands Indie door Onno van Hest.
- toezegging door Roald Kooijmans van het dagboek van zijn vader Frans Kooijmans van diens reis per fiets en boot naar Groenland samen met Jan Joost ter Pelkwijk om daar Nico Tinbergen te bezoeken.
- de complete natuurfilmcollectie van cineast Simon de Waard (1905-1986), door bemiddeling van Henk de Wolde, Gerard Ouweneel en Ruud Vlek.
- collectie van ca 15 000 dia's uit de nalatenschap van Piet den Houter.
- dia's, negatieven en tijdschriften uit de nalatenschap van Henk Kortekaas.
- collectie diapositieven uit de nalatenschap van Kees Hana.
- brieven uit de correspondentie tussen Thijssse en Ladiges, door mevrouw Ladiges en haar dochters.
- de complete diacollectie die vanaf 1960 tot ca 2000 is gebruikt voor het college vegetatiekunde aan de Universiteit Utrecht, door bemiddeling van Lubbert Westra.

Naast de vele waardevolle schenkingen is ook een belangrijk boek door aankoop verworven: de eerste druk van de Flora van Heukels.

De tweede taak, *het behouden*, betreft het droog en zuurvrij opbergen van de papieren documenten en het duurzaam conserveren van foto- en filmmateriaal. De papieren worden professioneel bewaard in het Hugo de Vries Centrum. Voor foto's en films zijn wij voor duurzaam behoud aangewezen op het Nederlands Foto Archief en de Stichting voor Beeld en Geluid.

Voordat films, foto's en dia's aan een van deze instellingen in permanente bruikleen worden overgedragen, wordt van elk object een zo nauwkeurig mogelijke beschrijving gemaakt. Daardoor kan iemand die materiaal zoekt over een specifiek onderwerp op de inventarislijst nagaan wat daarover in onze collectie te vinden is.

De derde taak, *het toegankelijk maken*, gaat in twee stappen.

De eerste stap is het beschrijven van het document. Daarbij is het de kunst om met zo weinig mogelijk woorden zoveel mogelijk informatie te verschaffen. Het inspannende maar tevens boeiende is, om steeds de beste combinatie te vinden. De catalogus is gediend met zo weinig mogelijk woorden om de zaak overzichtelijk te houden. De zoeker is gediend met informatierijke woorden om snel te kunnen zien wat er is waaraan hij op zoek is. Op deze wijze zijn in 2007 weer, evenals in voorgaande jaren, grote aantallen documenten beschreven, zowel uit omvangrijke collecties boeken als uit archieven afkomstig van personen en organisaties.

De tweede stap is het toegankelijk maken van de collecties voor gebruikers. Op dat punt bestaat de toestand sinds twee jaar voornamelijk uit hoop en verwachting. Materieel is er het probleem dat het invoegen van nieuwe schenkingen heeft geleid tot een opstopping, waardoor telkens een deel van de collectie is opgeslagen in dozen en dus moeilijk toegankelijk is. Er is weliswaar voldoende kastruimte beschikbaar om dit probleem op te lossen, maar het leek verstandig om met de invoeging te wachten tot het gereed komen van de digitale catalogus. De overweging was dat het dan mogelijk is om in één handeling te controleren of de opstelling in de bibliotheek klopt met die in de catalogus. Het digitaliseren van de catalogus bleek echter veel complexer dan gedacht. Momenteel worden onder de bekwame leiding van Herbert Kuyvenhoven de laatste stappen ondernomen om de digitale catalogus toegankelijk te maken

Gebruik van materiaal uit de collecties:

- Door Marga Coesèl, Joop Schaminée, Lodewijk van Duuren voor: De Natuur als Bondgenoot. De wereld van Heimans en Thijssse in historisch perspectief. KNNV Uitgeverij, Zeist 2007.
- Door Ed Buijsman voor: Een eersteklas landschap. De teloorgang van natuurmonument De Beer, uitgeverij Matrijs, Utrecht 2007.
- Boeken van Thijssse en van Heimans voor de tentoonstelling Dutch Eyes over de geschiedenis van de fotografie in Nederland.

Samenstelling van de Commissie voor de Collecties:

Frans Beekman, Nettie Grabandt, Jacques de Smidt, Aldo Voûte.

Medewerker belast met het dagelijks beheer van de collecties:

René van Hees.

Vrijwilligers bij de Heimans en Thijssse Stichting:

Titia Bodon, Casper Kraima.